

SKARVEN

Nordnorsk forfatterlag

MEDLEMSBLAD 2020

I DENNE UTGAVEN AV SKARVEN

- S 3 Sanne Mathiassen:
Kjære medlemmer
- S 4 Olava Bidtnes: «post pandemi»
- S 5 Anne Osvaldsdatter Bjørkli:
«Sigrid»
- S 6 Elin Hansen: «Ildtunger»
- S 8 Johannes Eines:
«Javisst går det eit tog»
- S 9 Rasma Haidri: «Bønn for Abba»
- S 9 Rakel Solstad: «Fiskaren, han»
- S 10 Vidar Eng:
«Fisker-nød i 1940»
- S 11 Kjell Erling Bardal:
«En drages død»
- S 11 Susanne Hætta:
«Jenta satt hos bestemor»
- S 12 Kirsten Tollefsen:
«Bønn fra Moria»
- S 13 Reidun Mæsel Kolvik:
«Marigold. Til diktinna vår,
Sissel Solbjørg Bjugn»
- S 14 Siri Broch Johansen:
«Brev 64: Det e ikke park»
- S 16 Gulla Gramstad:
«Jubel i Oslo, gråt i Finnmark»
- S 18 Ellisiv Lindkvist:
«Er det størrelsen
det kommer an på?»
- S 19 Elna Pareli: «Tilbakeblekk»
- S 20 Ragnar Sandbæk:
«Tre utdrag fra øvingsloggen
til Dr. Fish»
- S 22 Hilde Skancke Pedersen:
«Pamflett»
- S 23 Gerd Bjørhovde:
«Meeto anno 1961»
- S 24 Olava Bidtnes: Fotokollasj

Les mer om bidragsyterne på www.litteraturnettnordnorge.no

Skarven
ISSN 0807- 4275
Opplag 230

Utgiver
Nordnorsk forfatterlag (Nnf)
Kirkegata 2 | 9008 Tromsø
Postboks 539 | 9256 Tromsø
Org. nr. 971 576 537

Ansvarlig redaktør Sanne Mathiassen (styreleder)
Redaktør Hilde Kat. Eriksen, kontorleder Nnf
E-post: post@nordnorskforfatterlag.no
Forfatterlagets telefon: 465 21 340

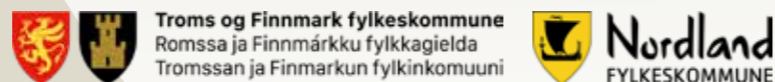
Medlemmene i Nnf har bidratt med innholdet i medlemsbladet Skarven. Utvelgelse av bidrag ved det litterære råd: Ingebjørg Liland, Kjersti Kollbotn og Tove Myhre
Redaksjonen ble avslutta 29. oktober 2020

Forside: «True places never are» Foto: Hilde Kat. Eriksen
Bakside: «Kollasj». Foto: Olava Bidtnes

Layout: Sissel Horndal
Trykk: Skogvik Trykkeri, Tromsø

Copyright © bidragsyterne i utgaven og Nordnorsk forfatterlag, dersom annet ikke er presisert. Antatte tekster kan bli publisert på forfatterlagets nettsted. Redaksjonen eller utgiveren står ikke ansvarlig for alle meninger som kommer til uttrykk.

Nordnorsk forfatterlag (Nnf) ble stiftet 1. august 1972. Laget arbeider for å øke interessen for samtidslitteratur fra Nord-Norge, fremme faglige interesser og være en møteplass for forfatterne i landsdelen. Nnf støttes av de nordnorske fylkeskommunene.

KJÆRE MEDLEMMER

Mitt navn er Sanne Mathiassen, jeg er trettiseks år, født og oppvokst i Trollvika, som ligger i Troms. For dere som ikke vet det, så er Trollvika en lang vei, med hav på ene siden og skogen på den andre. Der bodde jeg med min familie, og slektninger i alle hus rundt. Det ble mye boksen-går, gi et lite vink (eller psykisk terrorlek for den som står, som det egentlig burde hete) og titten på hjørnet, for de som husker det. Nå bor jeg utenfor Oslo, med mann og to barn. På en plass som heter Lier. (De har noe de kaller for en skog her, men jeg mener det bare er et kratt). Jeg er ungdomsbokforfatter, med tre utgivelser bak meg. Jeg har gått barne- og ungdomsbokforfatterstudie på Norsk Barnebokinstitut. Og i år kan jeg stolt legge til at jeg er styreleder i Nordnorsk forfatterlag.

Å bli valgt inn som styreleder i nordnorsk forfatterlag en knapp uke før Covid-19 inntraff er ikke det letteste jeg har gjort. 2020 ble et år utenom det vanlige. Avlysninger etter avlysninger. Alt skulle foregå digitalt. Vi var heldige, som fikk gjennomført årsmøte i Hammerfest bare noen dager før det ikke var lov å reise lenger. Jeg er så glad for at jeg fikk de dagene med flere av dere.

Jeg skal ikke lyve, det har vært vanskelig. Ikke bare som styreleder, men som forfatter og menneske. Selv om det er mye vi kan gjøre digitalt, så mister vi noe viktig. Vi mister nærheten og samholdet. Vi mister det som skjer mellom møtene. Mellom de gangene vi treffes. I kulturlivet handler det jo særlig om å møtes. Skape øyeblikk. I år har yrende kulturliv fått en helt annen betydning.

I september fikk vi gjennomført et veldig fint digitalt webinar med tema: "Hva gjør covid-19 med litteraturen" Vi hadde med oss forfatter Susanne Hætta, som kunne fortelle at hun hadde brukt denne tiden til å finne de små øyeblikkene. Til å sette mer pris på det hun hadde hjemme. Til å tenke fremover og løfte blikk oppover.

Det var veldig fint å høre på, og jeg har tenkt mye på at jeg håper det er sånn for flere av dere. Vi hadde også med oss gjest Johanne Hille-Walle, redaktør i Vigmostad og Bjørke, som snakket om hvordan denne tiden preget forlagsbransjen. Vi har lyst å holde flere webinar fremover!

Vi i styret har hatt digitale styremøter hver måned. I begynnelsen av september var det et lite vindu der vi fikk møttes fysisk i Tromsø. Det er en smart og viktig gjeng som sitter i styret nå. Selv om det er vanskelig å planlegge ting fremover, da vi ikke vet om alt vi planlegger blir avlyst, prøver vi å holde motet oppe så godt vi kan. Vi vet jo ikke ennå om vi kan møtes fysisk neste år på årsmøte, men vi planlegger, drømmer og håper litt til.

Men dere, vi gir ikke opp ennå!

God jul og godt nyttår,
fra deres styreleder
Sanne Mathiassen

DIKT & PROSA TIL JUL

Takk til de tretti forfatterne som sendte inn bidrag til årets Skarven. Til sammen kom det inn 55 bidrag, hvor av ca. 40 dikt. Resten var fordelt på mange sjangre, som romanutdrag, kortprosa, drama og sakprosa. Det litterære råd har gått grundig igjennom tilfanget, og de har valgt ut de 18 bidragene som er på trykk her. Øvrige tekster vil bli publisert på nettstedet vårt i løpet av 2021, som nevnt i utlysinga.

Det er alltid en glede å være med på å lage Skarven!

Red.

Olava Bidtnes

post pandemi

ein stad der framme
skal vi mende oss
mingle møte klemme
dulde boltre kroppe
omgås famne
maskefritt små-og storsnakke
på nært hald

kaste oss ut i eit anna menneskje
hei er det du og jammen er det du òg
hud mot hud
med eit kinnkyss komprimere alt som har skjedd sidan sist

styre mot det eine ledige setet
blåse ein nykomponert marsj
og roleg nytte same luft

tida skal opne seg
velkommen inn og ut
og tre-åringen er ein varm pil i fanget

meterstokken flyg i boge over flokken
som veks og veks
når olbogehelsinga er historie
og vi brått står i eit åletrangt møte
dusjar i nærvær

Anne Osvaldsdatter Bjørkli

Sigrid

Sigrid småspringer for å holde følge med kyrne. Det er så vanskelig å passe på dem nå om høsten. De springer som gale for å finne sopp. Bjellekua er en av de verste.

Hun knuger det lille blikkspannet under armen, passer på å slå på det med kjeppen sin innimellom. Håper at klangen skal holde varg og andre rovdyr borte. De voksne har jo sagt at det kan hjelpe.

Kyrne finner sopp. Det lyser i gule og brune soppkropper mellom trærne. Sigrid setter seg ned på ei tue, får igjen pusten mens kyrne roer seg. Hun fryser forferdelig på føttene. Det er hull i ene skoen.

Da ser hun at svartkua, Donna, siger ned i bakføttene og lager kul på ryggen, klar til å tisse. Hun får av seg skoene i ei fart, stiller seg bort mot kua, klar til å stikke foten inn under strålen.

Det varme, skummende kupisset ... Det svir litt i et sår under fotsålen, ... men så vidunderlig ... det kjennes som varmen når helt inn det iskalde beinet. ... så lenge det varer. For hun vet at det ikke varer lenge.

Hun får skoene på igjen, bryter ei større grein og stiller seg foran kyrne. Vifter med greina for å få snudd dem med nesen heimover. Streifer de videre nå, kan det bli vanskelig å nå heim før natta kommer. Det siste hun vil er å bli i skogen når mørket kommer, med bare et blikkspann og en kjepp til beskyttelse og en galen kuflokk til selskap.

- Snu nå, Litago, sier hun og drar i halsbandet til bjellekua. Heldigvis er kua villig. Kanskje hun merker at det nærmer seg melketid?

De andre kyrne fra deres eget fjøs følger etter. Verre er det med de tre kyrne fra nabogården som beiter sammen med deres kyr. Sigrid må koste etter dem med bjørkegreina, hele tida passe på at de ikke stikker seg unna.

Skitkyr, tenker hun. Men det er bra de beiter sammen. For da kan hun og ungene i nabogården veksle på å være gjetere. I morgen er det Eline sin tur. Hun smiler for seg sjøl. Når hun er ferdig for i dag, skal hun legge seg tidlig, og med seg i senga skal hun ta det store, grå tøystykket som hun skal varme godt opp i steikeovnen på forhånd, og tulle rundt beina sine, helt fra knærne og ned. Spesielt godt skal hun vikle det rundt tærne.

Elin Hansen

«ILDTUNGER»

Utdrag fra en historisk roman.

Junidagen var kald og hustrig. De regntunge skyene hang over fiskeværet. Siri hermet etter mosteren og drog sjalet tettere sammen i halsen. Med ansiktet i alvorlige folder bevegde de seg sakte opp bakken til stedet der det skulle skje. Flerfoldige føtter hadde allerede satt sine spor på marken. Hun strevde med å finne fotfeste i motbakken qqqForan henne sprang noen småunger og ropte og hoiet mens de bevegde seg i sikksakk mellom de voksne. Sporene i gjørmen ble uklare. Hun ville rope, nei brøle, at de måtte være stille, men hva kunne en vente seg av småunger? Hun la merke til Johans kommager som ruvet ved siden av Bergittes trippende steg. Dunk, dunk, dunk, dunk. Kulden fra bakken snek seg oppunder serken og nådde opp til flettene som Bergitte hadde flettet etter at hun hadde strevd med å få ut knutene. Djevelknuter, pleide moren å tøyse med.

Hun hadde på seg den nye kjolen, og utenpå den hang saueullsvesten. Skoene og snorene som holdt strømpene på plass, var nye og hele. Hun smugtittet på Bergitte. Det er grusomt det som skal skje, Siri, men du må være sterk for moren din, hadde hun sagt til henne. Derfor måtte hun mane svien bak øyelokkene bort. Hun måtte bli med Bergitte og Johan til bålet. Ingen fikk snike seg unna. Alle måtte se på og lære av skrekkens eksempel. Ungene også.

Synet, skrikene, lukten. Alt var brent fast i minnet hennes fra den dagen Signe ble brent. Hun hadde ikke forstått hvordan alt hadde gått for seg, hvordan det var blitt slik det ble. Det eneste hun visste, var at moren hennes var

blitt revet bort fra henne, og at hun måtte bo sammen med Bergitte og Johan.

Berget av brennende rekved, råtne hjellstaurer og annen ved som hun ikke visste hvor kom fra, raget over folkemengden som hadde samlet seg på plassen. Det var her folk som hadde gjort noe galt, fikk sin straff.

Bergitte hadde tatt et ekstra godt tak i hånden hennes. Hun holdt hardt. Så hardt at det egentlig gjorde vondt, men det turte hun ikke å si høyt. Hun

så seg rundt. Flere mennesker var kommet til. De stimlet seg sammen i en ring rundt bålet. De fleste ansiktene hadde hun sett før. Der var Ingeborg og Lisbet, og kjøpmann Bogen og hans kone hadde også møtt opp. Ved siden av dem så hun to kvinner. Det var tjenestepikene til Bogens. Sammen med dem sto Torvald.

Så la hun merke til en kone som sto i utkanten av folkemengden. Litt av sølvhåret vist under det stramt knyttede skautet. Den lute ryggen sto bøyd mot ilden, og hun kunne se at munnen hennes bevegde seg. Det var Ellen i fjæra. Så merket hun at Bergitte ble urolig. Hun strakte seg for å se.

Det gikk et sukk gjennom folkemengden da stigen som de to kvinnene var bundet fast til, ble reist opp. Og der var mannen med saueøynene. Det var han som hadde sluppet Signe ned i flammene, og nå skulle han brenne moren hennes også! Hun husket ordene hans: En dag blir det din tur, hadde han sagt til moren. Nå var dagen kommet.

Alle hadde møtt opp til brenningen, slik loven sa at man skulle. Noen ropte i nærheten, og Siri kunne høre kvinner som skrek og hulket. I sidesynet så hun at de ungene som tidligere hadde lekt nede i bakken, nå sto med måpende munn og stirret mot bålet. Et par gutter, som hadde frydet seg over gnistene som danset da de kastet stein inn i ilden, hadde også stanset midt i leken. Varmen fra bålet var blitt utholdelig, og hun ville trekke seg lenger unna. Bergitte hadde lagt armen om skuldrene hennes, og like etter kjente hun en kald hånd legge seg over øynene.

«Kjære unge, dette trenger du ikke å se på.»

Siri slo bort mosterens hånd og vred seg unna. Hun var et barn, og hun pleide å gjøre som de voksne ba henne om, men ikke nå. Nå ville hun bestemme selv. Hun snudde seg bort fra henne og så rett på mannen som holdt den ene stigen, den som moren var bundet til. Det var mannen med saueøynene. Han så på henne, og de brune stubbene i munnen vist godt da han slapp stigen. Så skar et hyl gjennom alle rop og hulk rundt bålet, morens skrik idet stigen falt over flammene. Siri stirret mot ildtungene som omsluttet morens kropp.

«Mor!»

Hun skrek, men skriket stoppet på vei ut. Ved siden av seg så hun Bergitte falle på knærne i gjørmen. Hun ville ta fatt i armen hennes og dra henne opp før finkjolen ble ødelagt, så kunne de sammen gå hjem, og moren ville sikkert vaske kjolen for henne, hun kunne

hjelpe til, slik hun pleide, så ble den nok like fin igjen, og etterpå kunne de koke vann til badestampen, ja, for det var vel søndag i dag, ellers hadde vel ikke moster Bergitte hatt den fine kjolen på seg. Det kunne bli godt med et varmt bad. Vinden blåste så hustrig gjennom ulla nå.

En tung hånd la seg på skulderen hennes. Hun så opp. Johans øyne var mørkere enn vanlig. Bak ham sto Bergitte. Ansiktet hennes så hardt ut, og tårene rant stritt. Hun så ut slik som Siri selv følte seg på innsiden.

«Kom, unge. Her kan du ikke bli værende.»

Plassen rundt dem var tom, med unntak av småungene som pirket med noen pinner i glørne fra bålet. *Ikke rør!* Stemmen inni henne var fossende bølger som kastet seg over fjæresteinene. Hun senket blikket og så hvordan gjørmen var i ferd med å farge kjolen svart nederst. Hun tok tak i hånden som rørte ved hennes. Munnen ble fylt av en underlig smak, det stakk til i magen, og så veltet alt det onde ut av henne. Hun klarte ikke å stagge rykningene i kroppen, og sammen med tårer og snørr rant det en gul, illeluktende væske nedover kjolen og blandet seg i gjørmen på bakken.

Johan kjente tyngden av piken i armene sine. Synet, lydene og lukten fra brenningen klistret seg fast på ham som fiskeskjell på sløyekniven hans, og hulkingen fra Bergitte var som hammerslag mot tinningen. Kunne hun ikke holde kjeft? Hun fikk ikke søsteren tilbake om hun skrek og bar seg aldri så mye. Om hun holdt munnen lukket, så slapp ikke lydene ut, det kunne da ikke være så vanskelig? Han stoppet ved terskelen. I andre enden av tunet sto et hus med døren lukket for alltid. Ville det noen gang stige røyk fra ljoren der igjen? Han vendte blikket mot nordøst. Vinden hadde tiltatt, og nå kjente han de første dråpene mot nakken. Det blir uvær. Minner fra en annen tid seilte forbi. Klynk fra bylten han bar på, jaget vekk synet av morens hånd som forsvant i høye bølger. De var blitt tydeligere nå enn de hadde vært på lenge. Han konsentrerte seg om ungen. Det hvite ansiktet hang over armen hans.

«Legg henne her.»

Bergitte hadde gått foran ham og gjort brisken klar. Hun holdt opp en skinnfell.

«Vi må få av henne den sølete kjolen først. Siri? Hører du meg?» Bergitte rusket i henne. Siri åpnet øynene.

«Hun er våken», sa Johan. Han satte henne fra seg på brisken.

«Gå ut, du, Johan, så hjelper jeg henne med kjolen.»

Han rettet seg opp. Bildet av den bøyde ryggen hennes, den sølete kjolen, håret som hadde løsnet fra flettene, og spyttet som rant fra munnviken, la seg i magen hans sammen med minnene fra en fordums barndom. Han hadde vært på samme alder som henne den gangen bølgene omsluttet hans egen mor mens han sto i fjæresteinene og ropte på henne. Han vendte seg mot vinden og lot regnet vaske bort minnene.

Ellen så etter Johan som langet av gårde med barnet i armene. Ved siden av småløp Bergitte. Hun forsøkte å dandere sjalet sitt rundt piken. Sakte ble retterplassen tømt for mennesker. «De fikk som fortjent», hørte hun en mann si til en annen. Svaret oppfattet hun ikke, men de hissige armbevegelsene levnet ingen tvil om hva det inneholdt. Andre holdt rundt hverandre mens de gråtende gikk hjem til sitt. Ingen så ut til å legge merke til henne.

Ennå var det ild på bålet. Vinden sendte svart røyk utover havet. Det hadde begynt å skumme på bølgetoppene, og små dråper av regn pisket lett mot ansiktet. I fire år hadde Maren skaffet brød på bordet til seg og ungen. Likevel hadde hun alltid hatt en hånd til andre. Kanskje var det derfor hun var blitt et offer for ondt snakk? De holdt sin egen rygg ren og drepte andre med giftige ord. Ellen knyttet hendene sammen foran brystet. Hun hadde ikke klart å forhindre tragedien. Et glimt fra fortiden strøk over henne. Hun satte kjeppen i bakken og haltet bestemt av gårde mot den andre siden av øya. Hun hadde et ærend å utføre.

Bokomslag: Linn Tesli Lønaas

JA VISST GÅR DET EIT TOG

Johannes Eines

Ja visst går det eit tog til Hamningberg
frå Vladivostok i aust til Petersburg i vest,
mot Helsinki og nordover til Haparanda,
langs Torneälv og gamle ferdselsvegar som
passerer eit hus i ein liten hage der nokon
dreg frå gardinene mot det store opne havet,
fylgjer fullmånens reise over natthimmelen, sjå
ljuset i andletet ditt, høyre deg die for fyrste gong.

Rakel Sølstad

Fiskaren, han

Fiskaren, han
Det stumme
Vi
Bilda, så brotne ned, så flygande

Vatnet, så stille, eit kast,
så han,
så likt
eit tidlegare liv

Rørsla i vatnet, som
Fisken
Auget som glir, så glatt,
imot han

Der han svevar

Rasma Haidri

Bønner for Abba

din nakne farfot tar deg
inn i et rom av kald
marmor og svarthvitskrift,
der ord lyder kunst,
der ord lider savn,
der savn er et ansikt
vendt mot nord

jeg synger deg lengselens bønnsord
– ørkenkapt i et regnskyll
under en overdreven sol

jeg venter deg i et hus
vest for skogen og øst
for engen, der en liten katt
vil leke skygger med
ditt kolsvarte hår

Vidar Eng

Fisker-nød i 1940

Med start i 2016 pågår nå et forsknings- og bokprosjekt kalt «Den andre verdenskrigen i nord». Med nord menes her Nord-Norge, Nord-Finland, det nordlige Sovjetunionen og i noen grad Nord-Sverige, og alt sett i en europeisk og global sammenheng. Prosjektet styres av historikere ved Universitetet i Tromsø-Norges arktiske universitet, men det deltar historikere fra hele Norge og fra utlandet. Sent i 2021 og tidlig i 2022 kommer det ut tre bind med mye nytt og interessant. I de to første månedene av Norges krig, fra 9. april til 9. juni 1940, var det dramatiske kamper på Narvik-fronten og i det sørlige Nordland, men hvordan var livet ellers i Nord-Norge? Landsdelen var ganske isolert fra Sør-Norge og til tider uten kontakt med regjeringen. Her følger et lite blikk på fiskeriene.

Lofotfisket fra januar til april har vært viktig både for fiskerne, for nordnorske kystkommuner og for Norge som nasjon. I 1940 var Lofotfisket noe over gjennomsnittlig godt med 94 203 tonn fisket opp av i alt 23 515 fiskere.¹ Da tyskerne angrep Norge 9. april 1940, ble fisket brått avsluttet, og alle fiskerne satte kursen hjem. De som skulle nordover dro som vanlig en og en båt. De som skulle krysse Vestfjorden på vei sørover fryktet både miner og krigsskip. En fisker fra Sømna forteller:

Hele Lofotflåten skulle samles på Reine og Sørvågen, for så gå over fjorden neste dag i to puljer med en redningsskøyte og en oppsynsskøyte som eskorte. (...) Den fiskerflåten som la ut fra Reine og Sørvågen den dagen har ingen sett maken til -- får håpe at ikke noen må oppleve heller. Mange tusen båter på rekke og rad. Vi var omtrent midt i den armadaen, men så ingen ende og heller ingen begynnelse.²

Lofotfisket hadde altså vært absolutt brukbart i

1940, men fiskerne fikk ikke betalt for levert fangst fordi fiskekjøperne ikke fikk solgt videre til de vanlige markedene. Arkivene til fylkesmennene i Nord-Norge er fullt av fortvilte brev fra enkeltfiskere og fra kommunene som taler om nød og fattigdom i fiskerbefolkningen. Et eksempel er Kåfjord kommune som 12. april skrev brev til fylkesmannen i Troms der det bl.a. står: «Folket er kommet hjem fra Lofoten «skinnblakk» på grunn av at de ikke har fått oppgjør for fisken de har solgt. Handelsmennene er nødt til å innstille all leveranse av matvarer på fattigvesenets regning.» Fortvilelsen vises også i denne henvendelsen til fylkesmannen i Nordland fra Valberg kommune i Lofoten (nå en del av Vestvågøy kommune) datert 14. mai 1940:

Valberg kommune holder på å komme rent i knipe nu. Fiskerne har som bekjent ikke fått oppgjør etter vinterfisket ennu. Alt lønnsarbeid er innstilt slik at skatter ikke kommer inn. Flere og flere kommer på forsorgen. Nu har kommunen ikke penger og kjøpmannen som leverer til kommunen, holder på å ikke make lenger. Nu er vel alle tilskudd fra «Staten» opphørt? Det nytter vel ikke å søke Fylket om å få utbetalt kr 1500.-? Dette var bare et spørsmål. Vi forstår tilfulle hvor vanskelig det er for administrasjonen, men det er sannelig ikke greit å få det til å gå i en liten og utfattig kommune.

Problemene for fiskerne og fiskerikommunene ble ikke løst i de to månedene kampen pågikk. To fiskere fra Spildra i Kvænangen skrev til fylkesmannen så sent som 16. juni, altså etter at kampene var slutt og konge og regjering var reist i eksil i Storbritannia, at det er «helt ruinerende da man ikke kan få det lille oppgjøret som man har slitt på hele den lange vinteren.»³ Først senere under okkupasjonen, med tyskernes umettelige behov for fisk, bedret situasjonen seg for nordnorske fiskere. Mer om dette og mye annet kan man lese i det kommende tre-binds-bokverket «Den andre verdenskrigen i nord».

¹ *Jensen, Frank A. 1984: Boka om Lofotfisket. Forlaget Nord.*

² *Livshistorie 81 Nordland 95 i Norsk Folkeminnesamling.*

³ *Statsarkivet i Tromsø: SATØ/S-0001/A7-30.2/L3244, mappe «18 O.»*

Kjell Erling Bardal

En drages død

(På et billig pensjonat)

Ingen varig lykke kjøpes
i de røde lykters strøk.
Men den blindes sultne drage
driver ham til et besøk.

Dragens død er forutsigbar
i et møte kropp mot kropp.
Når hun tenner hans sigar,
slik en fyrstikk flammer opp.

Og i lyset fra sin flamme
kan hans blinde øyne finne,
dragens hule ved hans side
og hans dragedreperinne.

Slike små mirakler hender
i de røde lykters gate,
i en gavmild kvinnes lender
på et rom i pensjonatet.

Susanne Hætta

Jenta satt hos bestemor

Jenta satt hos bestemor
tett, tett
langt unna

Språket
som skillegjerde

Men varmen
fløt mellom
– Mu gáibmi
Gjerdet falt.

Kirsten Tollefsen

Bønn fra Moria

Æ e et frø
som ligg på stein.
En grå grusgang
hard og tørr som bein
Her e det tøft
og håplaut å bo
Æ må bort
Før å kunne gro.
Vil vokse opp og være fri
Så please, please
Gå ikkje førbi

Løft mæ opp
Plant mæ ned
Et anna sted
Kan du det?
Kor det e trygt
Å vokse opp – ta mæ bort
Gje mæ litt av di tid
du må ikkje gå
førbi

Har ingen stemme
som kan brøle stopp
de fleste ser vekk og opp
Men ennu kan æ tru
At kanskje akkurat nu
blir æ sett og tatt vare på
Før du, du vil vel ikkje gå
førbi

Foto: Fotograf ukjent

Reidun Mæsel Kolvik

Til diktinna vår, Sissel Solbjørg Bjugn

MARIGOLD

No vannar eg Marigold – Ringblome –
frå framandt land,
og tenker på deg,
Bodø by si eiga diktinne.

Eg tenker på deg, Sissel.
Du budde mange år
i byen vår.

Du lika å kalle deg diktinne,
ordet sto saman med Sissel Solbjørg Bjugn
på døra di.

Du blei så brått borte.
Du var så sterkt nær,
når du var nær.

Timane i snakk med deg
var våre, den gongen.

Timane med bøker og dikt frå deg
er stadig nær for meg, for mange,
i landet vårt, byen vår,
i framandt land, fjerne byar

ord lever,
slik også du.

Skriven i 2011, etter å ha følgt Sissel til grava 22. juli 2011

Siri Broch Johansen

Brev 64

Det e ikke park

Utdrag fra «Brev til kommisjonen», 2020

Det e industri

Aldri fall for fristelsen til å si

Park

Den eneste du gleder da, e en kommende oligark

Det e ikke grønt

Det e ikke vakkert eller skjønt

Det e leire, det e jord, det e giftutslipp i våres fjord

Det e beiter som går tapt

Det e imot alt som Gud har skapt

Men du veit ka dem bruk å si:

Alle e med på fremskrittet. Alle må gi

Litt, ja, men korfor alt

Ka e det vi har gjort som e så galt

At det e oss det skal pekes på, igjen og igjen

Du e jo vår fiende, vi trodde du va en venn

Sånn hørtes du ut da du kom og snakka

og viste fram powerpointfiler

Og alle som ikke va enig med dæ, enhver liten tviler

Fikk rapp over ryggen fra fremskrittet sjøl

E du imot? For no jævla møl!

Alle vil jo ha lys i husan og mere peng å bruke

Menneskets vis e å ta naturen, sluke

Alt man kommer over, bare peise på,

Ikke se tilbake, ikke nångang trå

Varsomt.

Det e lite karsomt.

Det e ikke park

Det e utmark

Bidjovagge Bjørnevatn Kiruna Kittilä

Nikel Repparfjord Tana

Ghana

Gruver som ruver

Som sliter landskapet i biter

Kiruna med verdens sterkeste lokomotiv

Fiskevann helt uten liv

Bruk alt vi har kjært, og hiv

Ka koster det å flytte en by å stjele mere samisk land

Mens tida renner ut i sand

Og vinden blåser over vann

Og lander i en vindturbin

Som noen synes e magisk, fin

De yngler nå, som rottepest

I sør, i nord, i øst, i vest

Men mest i nord, lik oppdrett, gruver,

Der, på fjellet, ja, de ruver

De kutter luft i biter

Dyrelivet sliter

Kjøllefjord Kvaløy Ráikkočearru

Ja dál áigot gáissiid váldit! Dát dušše vearru

Man lager ikke park

I utmark

Men dere kjøper jo så mye sølv!

Og mobiltelefoner har dere jo sjøl!

Vi har allerede gitt

Men de vil ikke stoppe før landet e mineralfritt

Ikke før den siste reinen

Segner om bakom seidesteinen

Ikke før alt e gravd opp

En syk, syk pengegalopp

Det har aldri vært mulig å lage park

I utmark

Gulla Nyheim Gramstad

Jubel i Oslo, gråt i Finnmark

Dette er utdrag fra fortellinger av overlevende og øyenvitner til rasingen av Finnmark og Nord-Troms høsten 1944. Historiene kommer i min bok «Rød november – det er hjemmene som brenner langs Finnmarks nakne kyst», før jul i år. Det er ufattelig hvilke lidelser folket var utsatt for, der mange fikk kort tid på å forlate hjemmene sine, og etterlate sine eiendeler. Noen kun 20 minutter. Soldatene kom flyende på land, skjøt vilt, beordret folk ut, tente på og oppførte seg som gal, ikke minst mot dyrene. En råskap som er vanskelig å skrive om. Noen ble skutt og drept, andre mishandlet og dratt etter bena nedover fjellsiden. Men her vises også hjelpsomhet og godhet fra tysk side. Slik som de to småjentene Magna og Solveig Sjøveian fra Laksefjord, som beordres på dekk i vinternatten, da fare for torpedering eller bombing er overhengende. Da tar to soldater av seg sine livbelter, henger de på søstrene, og sier til den eldste: Hvis dere må hoppe i sjøen, så slipp ikke lillesøsters hånd.

I år er det 75 år siden 2. verdenskrigs slutt. 8. mai 1945 jubler en i Oslo, mens i Finnmark høres gråt. Tyske ubåtsoldater har fått ordre om at krigen er slutt, og må gå til sine baser. Men en tysk eliteenhet fra to ubåter, utfører først en krigsforbrytelse på Hopseidet, ifølge Alf R. Jacobsen i sin bok «Til siste slutt». Seks yngre fiskere, sivile, uten våpen, satt til vaktjeneste for Det norske militæret, skytes og mishandles til døde 6. mai. Ingen er blitt straffet for forbrytelsen, og ingen enker - eller de 17 barna som mistet sine forsørgere - får erstatning. Ved Minnebautaen over de seks drepte på Hopseidet, 75 år etter udåden, kom en beklagelse og anerkjennelse, ved forsvarsminister Frank Bakke-Jensen lørdag 22. august 2020.

Et halvt år før, høsten 1944, raseres store deler av Finnmark og Nord-Troms. Tyske soldater er på retrett sørover sammen med tusenvis av russiske krigsfanger. Finnmarkingene har fått beskjed om å la seg evakuere sørover. Mange nekter og flykter til fjells. Det gjør tyske myndigheter rasende og ordre om tvangsevakuering kommer, gjennom et «Führerbefehl» underskrevet av Hitler 28. oktober 1944. Medlidenhet med befolkningen er ikke på sin plass, landet skulle legges øde mellom Tana og Lyngen.

Det blir kaos på Lebesby da evakueringsordren kommer, folket har 1,5 time på seg før de må forlate hjemmet.

Menn jobber ute, kvinner har brøddeig gående på kjøkkenbenken og på Aldershjemmet er det middagstid. Det trampes inn og ropes alles raus med truende våpen. Bestyrer Hilda Madsen og Gunnar Brustad prøver å forhandle med den tyske ortskommandanten, de ber om at de gamle må slippe å evakuere. Svaret er kort: Dersom dere blir igjen, blir dere betraktet som russiske spioner og skutt, alle sammen. Brustads kone får en geværpipe i pannen idet soldaten roper: - Dette kan du takke kong Håkon for! - Nei, svarer hun, det er nok noen ganske andre vi kan takke for dette her.

Og mens hastverket pågår, og fortvilte mennesker med småting i hendene må skynde seg til ishavsskuta Fortuna, sprenger tyskerne Bernt Bøgebergs båt Heimvegen, så plankebiter flyr om ørene på folk. Ekteparet Barbala må ro fire kilometer til Lebesby, hvor de såvidt kommer seg ut av båten før tyskerne hiver håndgranater i den. Gerd Lund Barbala forteller at ting gikk så fort at hun kun berget en Bibel, evakueringsordren, femti kroner, samt et bilde av sønnen Harald, fem år, som var på et tuberkulosehjem i Alta. De sengeliggende fra Aldershjemmet, ansett av soldatene som ikke-overlevende, blir på sengebunner lastet ombord i en fullstappet båt. Der får de presenning over seg og blir surret fast på dekk, under overfart på Finnmarkskysten i november. Ubegripelig nok overlever de ferden, med stopp og overnatting underveis, men ni dør kort tid etter ankomst Stadsbygd, Trøndelag.

Slik ble de sykeste av Aldershjemmets pensjonærer plassert ombord på dekket i «Staværingen» for å bli ført til Stadsbygd i Trøndelag. Foto fra Samenes Venn, 1945.

I Kifjord står en mor med seks barn. Edel Persen er omringet av syv soldater, bevæpnet med maskinpistoler og granater. Hun nekter å la seg tvangssende vekk med en tysk båt, da mannen ikke er tilstede. Da kjører en soldat pistolløpet hardt inn i brystet hennes, der hun står med babyen i armene og holder på å besvime av smerten: - Du er en hard kvinne, men den tyske overmakt er også hard, jeg skyter, jeg skyter, skriker soldaten idet han løsner sikringen. Da stormer den eldste gutten frem, 14 år, stiller seg ved morens side og roper fortvilet:

- Skyt du mamma, så skyt meg først! Hun overlevde, jeg har møtt henne ...

Så kom tyskerne, forteller Karl Lauritsen fra Tømmervik, Sværholt, de skreik og var fulle og galne. Elleve av folket klarte å rømme opp i dalen, men seksten ble tatt og ført ned til vika. Der lå tyske destroyere og MTB-er med kanonene sine og skaut på blink opp i fjellene. Husene sto i lys lue, og kyr og geiter for vettskremte omkring. Flere av dyra var skadeskutte, for i fylla fór tyskerne og tømte maskinpistolene etter dem. Et par av kyrne slepte tarmene etter seg ned i fjæra og vasset ut i sjøen. Der sto de med mulene over vatnet og rautet, mens tarmene flaut rundt dem. De sto og gullet fra morgenen til ut på ettermiddagen, helt til tyskerne sleit dem på land med tau og fikk tatt livet av dem. 6-årige Edith så en tysker komme med den kalvetunge kua deres. En soldat trakk kniven og sprettet opp vomma og ut spratt kalven. Så skaut de mora og knuste skallen på den vesle kalven.

En tysker hadde vært i geitefjøset i bukta og hentet endel geiter. Han kom roende med dem til kaia. Ei geit klarte å hoppe på land og tyskeren etter med mauseren. Han snublet i fjæra, full som han var, og tømte mauseren etter geita, men traff ikke. Den fór opp i lia. I flammehavet kunne de se den såvidt, se hornene og øynene der den sto bak en stein og kikket ned på menneskenes adferd. Karl Lauritsen fant geita igjen da han kom tilbake høsten 1945.

«Hitlers rus – folk og fører på dop», av Norman Ohler. BBC World News' karakteristikk av boken: «En fascinerende avsløring, helt utenom det vanlige».

I boken «Hitlers rus – folk og fører på dop», av Norman Ohler fortelles det om Wehrmachts soldater som brukte store mengder av det oppkvikkende stoffet

metamfetamin: på tysk var merkenavnet Pervitin. For mange var dopet en ideell ledsager, stoffet holdt søvnen unna og fjernet hemningene. I Sanitetsrapportene fra angrepet på Polen: «Jeg leder en lasaretransport og er ofte utsatt for overanstrengelser. Pillene Deres har vist seg svært effektive for meg og mannskapet. Vanskelighetene blir overvinnelige.» «Det virket som dopet hjalp troppene til ikke å tenke for mye på hva de holdt på med. De gjorde tydeligvis bare jobben sin, uberørt av at den gikk ut på å drepe mennesker», skriver Ohler. «Alle friske og glade, utmerket disiplin. Lett eufori og økt virketrang (...) svært stimulert, ingen uhell, lang virketid (...)». Det oppkvikkende stoffet fungerte «uten tegn til utmattelse helt til oppdraget var utført».

Kan det være noe av svaret på den ufattelige råskapen som ble utvist under nedbrenningen av Finnmark? Var soldatene egentlig på narkotika? Terje Christensen, Dyfjord: «De var som villdyr, herjet og knuste, skar juret av levende geit, slapp ikke ut dyrene i fjøs før de tente på; men jeg så ikke én soldat som var beruset». Og Gunnar Brustad, Lebesby: «Jeg tror at tyskerne hadde tatt et narkotikum, som gjorde at de ikke reagerte på grusomheter».

Fantastiske ting skjedde da angsten og nøden var størst. Familien Jenssen i Torskefjord er barnerik og alle flykter da tyskerne plutselig kommer for å brenne. De har på forhånd etablert et gjemmede langt ute i marka. Elleve år gamle Ole får baby Gunnar i armene, og løper for livet gjennom busk og kratt. Det klarer han alene gjennom snø og mørke, mens tårene renner og soldatene skyter etter familien.

Men galgenhumoren er ikke langt borte. De kvinnelige «Nacht und Nebel» fangene fra Berlevåg har ligget tre døgn nakne i mørket på en briks i kjelleren. Da de slipper opp fra kjelleren begynner de å synge, mens fangevokterne ser hoderystende på.

Mottoet er: De kuer oss aldri!

Aldershjemmet i Lebesby, bygget i 1935. Nedbrent av tyske soldater 2. november 1944. Foto: Norges Samemisjon.

Ellisiv Lindkvist

Er det størrelsen det kommer an på?

New York 8,6 millioner

Philadelphia (den småbyen!) halvannen million

Oslo ca. 680 000

Tromsø ca. 65 000

Brøstadbotn 420 mennesker

Børingen 1904 meter over havet

Freedom Tower 541 meter

Jonathan Franzen skriver om Philadelphia og New York: Selv i de mest slumpregete avkrokene av Brooklyn kan man se silhuetten av skyskraperne på Manhattan og føle seg beskyttet av dem – beskyttet fra å bli overveldet av sine egne følelser, beskyttet av New Yorks viktighet. I motsetning til Philadelphia. Det bor over halvannen million der, likevel er befolkningstettheten lav i urban målestokk.

Arvid Hanssen skriver i På våres kainta

I Åfjorn

og Dåfjorn

og Kåfjorn

Ka dåkker mein -

(...)

Ka dåkker mein

førr stein!

Jeg tenker på Brøstadbotn.

Der det i hele kommunen bodde 1700 når jeg vokste opp, nå bor det 1100.

Beskyttet av New Yorks viktighet. Beskyttet av Oslos viktighet. Beskyttet av viktighet.

Det er det jeg mangler. Det finnes ingen beskyttelse av viktighet rundt meg.

Dette har ingen bedt om. Ingen har bedt meg skrive dette. Ingen betaler meg for å skrive dette.

Beskyttet av Manhattans skyskrapere; høres ikke det underlig ut for en norske? For en nordlending? For en Brøstadbotning! Ka dokker mein? Skyskrapere kan fortone seg skremmende, hvis man er vokst opp med høye fjell, med hav; beroligende, livgivende. Beskyttet av havet og fjellet, av naturen og stillheten. Jeg forstår likevel at en urban Newyorker kan syns fjell og hav (åpent, vilt hav) virke skremmende, truende.

Trivs jag bäst i öppna landskap?

420 mennesker. Beskyttet av hva?

Beskyttet fra å bli overveldet av sine egne følelser, skrev Franzen.

Jeg kan ikke tro annet enn at de 420 menneskene i Brøstadbotn har det generelt bedre enn de 8,6 millionene i New York. Selv om New York er verdens viktigste by og Brøstadbotn verdens minste sted. Eller nettopp derfor? Fordi velferdsstaten beskytter oss? Sosialdemokratiet som beskytter oss? Det finnes ikke uteliggere i Brøstadbotn. Men om sommeren ligger mange ute.

Jeg tror det ligget et potensiale for lykke i Brøstadbotn.

Jeg tror det ligger et potensiale for ensomhet, mangel på stimuli, kanskje depresjon? Men ensomhet og depresjon finnes overalt, ikke minst i New York.

Jeg kan elske både Jonathan Franzen og Arvid Hanssen.

Kan Franzens sammenligning av New York og Philadelphia overføres til mitt Oslo og Brøstadbotn? Kan jeg elske dere begge: Oslo og Brøstadbotn?

Fagerlia og Dalgårdveien

Børingen og Operataket

Krokvika og Sørenga

Dyrøy Mat og Mathallen

Finnlandsnesset og Litteraturhuset

Venja og Kunsternes hus

Senjafjellan og Munchmuseet?

Elna Pareli

Tilbakeblekk

Her om dagen kom æ te å tænk på gamle dager om sommar'n når véret hylte rundt hushjørnan og vi onga blei vækt opp medt på natta for å spreng ut og bærg hersjen fra å fér tebake té sin opprinnelse.

De va bære å gnekk sæ i auan, vess mainn fikk tid té det Hiv på sæ staulan krute goe staula – og spreng førr harde livet.

En teng va at det va om å gjør å finn fram stauran som va meint førr ei sånn festlig anledning

En anna teng va at nån måtte vær staura. Skor opp hersjen, stå der å kjenn på kræftan rundt en, stå der å kjenn på egne kræfta, kor dem vaks med utfordringa korsen musklan sprængta sæ fram i en liten kropp.

Rope; varsko, nu fér ho snart 10 rom bortaførr, med lungers kraft, tvers gjennom stormen - og bli hørt.

De halvratne stauran kom té nøtte, dæm og.

Aldri ta fra ongan gleden det e'å vær te nøtte.

Krute goe staula

Krute goe staura

Ragnar Sandbæk

Tre utdrag fra øvingsløggen til DR. FISH

*) **DR. FISH** er en internasjonal musikkgruppe etablert på Gravdal i Lofoten 1980 av kirurg **Eivind Witsø** (melodi/kapellmester) og fiskeribyråkrat **Ragnar Sandbæk** (tekst/vokal). Forresten: Står overskriften til troende? De har jo faktisk følgende motto: «Øving er barnslig!». Gruppen driver visstnok fremdeles på, men har foreløpig utsatt forpliktelse og tatt koronaferie.

HOMMAGE TIL ENNIO MORRICONE (1928-2020)

Eastwood og Bronson
i regi av Sergio Leone
og musikken som alltid
av Ennio Morricone.

Det hele begynte med en skingrende trompet
på Accademia Nazionale di Santa Cecilia
så la han den bort og gikk heller inn i filmene
kanskje en neve dollars for litt ondt blod i vesten
eller en ode om the good, the bad and the ugly
dirrende anslag til et brått raffinert riff inn fra siden
en gentleman fra Roma med tryllestav over partituret.

Eastwood og Bronson
i regi av Sergio Leone
og musikken som alltid
av Ennio Morricone.

And now we are all alone ... all alone ... **)
Grazie mille – Ennio!

**) Uttalt som italiensk alonE med E siden han ikke kunne inglese)

Å HJELP MEG UT ***)

Slipp meg ut, hjelp meg ut
slipp meg ut før jeg spyr
hjelp meg ut, slipp meg ut
før jeg dør.

Jeg reiste ned til Køben – sulten, tørst og gal
inn på selve Noma – ledig bord og flaks
i sengetøy av tang og mose sov en velpleid laks
drapert i løv og lav til nattverdens spisesal.

Jeg kom meg inn til Oslo – sulten, tørst og vill
snublet inn til Hellstrøm mens han ryddet opp
bak infuserte reker i drama, damp og sopp
han bød på ostemasse med ramsløk fet og mild.

Jeg dro til mine venner – sulten, tørst og svett
i kneipen bakom hjørnet med lys på alle bord ****)
og la meg ned på gulvet som bunnen av en fjord
jeg kan jo ikke stoppe – jeg blir jo ikke METT.

Slipp meg ut, hjelp meg ut
slipp meg ut før jeg spyr
hjelp meg ut, slipp meg ut
før jeg dør.

***) ... av den noe underlige Tidsånden som løp fra meg

****) Denne linjen tilsvarende tilnærmet andre linje i Georg

Johannesens dikt «Rampegutten (etter Blake)» i boken DIKT 1959. William Blake sin original går slik: «Dear mother, dear mother, the church is cold». Gode gamle Georg mente i et intervju med Vagant 3/2005 at hans versjon var best (hm) ... Hele diktet ble også spilt inn på plate i 60-åra av professor i sosiologi Ivar Frønes under sitt alter ego som visesangeren MINOS. De to første linjene går slik:

Jeg fryser bestandig i domkirken, mor

men i kneipen på hjørnet fins lys på hvert bord

Dr. Fish fra 2011. Fra venstre Per Østerlie, Frank A. Jenssen, Ragnar Sandbæk, Olav Lekve, Hans Thisen og Eivind Witsø. Privat foto.

Singelplaten 1983. Øverst fra venstre: Øyvind Groth (Norge), Ron Derksen (Nederland), Hans Thisen (Danmark), nederst Ragnar Sandbæk (Norge), Gerhard Augustin (Tyskland), Eivind Witsø (Norge), Frank A. Jenssen (Norge)

Troilltampen på Gimsøy i Lofoten sommeren 1982. Vokalisten - altså undertegnede - har gått i gulvet etter «Herregud så syk jeg er» og en ekte lege tar over mens NRK dokumenterer. Det definitive gjennombruddet.

Å DIKTE *****)

I VESTEN:

Tar bussen fra
endestasjon til endestasjon
fanger gullfuglen, setter den i bur.

I ØSTEN:

Stiger inn underveis
går av på neste stoppested
griper gullfuglen et kort sekund.

*****) Uansett: allerede i 60-åra badet vi oss i nyoppdagete Haiku-gjendiktinger. For oss var det for å si det med salige Ari Behn: (intet mindre enn) den nye vinen. Sorry, men slik var Tidsånden i de dager og det henger litt igjen

Hilde Skancke Pedersen

PAMFLETT

Vi kjemper med ord toner farger

Vi synker ikke ned i hevntanker

Vi kaster raseriet på ilden

Renser sjela ved bålet

Vi kjøler oss i vinden

Henter styrke fra fjellene

Ydmykhet i dalene

Bevegelse fra elvene

Rytme fra havet

Seighet fra trærne

Varme fra sola

Ro fra vidda

Og – vi gir oss aldri!

Foto: Hilde Skancke Pedersen «Vårvinter»

Gerd Bjørhovde

#METOO ANNO 1961?

Jeg var 17 år og tilbragte året som utvekslingselev på high school i USA som American Field Service-stipendiat, og AFS var svært opptatt av sikkerheten vår. Det var blant annet ikke lov for jenter å reise alene på lange togreiser. På en Greyhound-buss derimot kunne man passes på/holdes øye med av sjåføren, så det var godtatt.

Jeg bodde hos en «ekte» amerikansk familie i en liten by med det smått legendariske navnet Towanda i Pennsylvania, men skulle besøke slektninger i Minnesota i påsken. En skikkelig lang busstur over et par dager var det, via Chicago, tvers over halve kontinentet. Jeg hadde mat og lesestoff med og følte meg voksen og klar for nye opplevelser.

Når natten kom, ble lyset dempet, og roen senket seg i bussen. Jeg lå og halvsov. På et tidspunkt midt på natten kommer en ung mann inn og setter seg i setet ved siden av meg – bussen var ikke full, men ... Plutselig merker jeg at en hånd kommer snikende langs låret mitt. Jeg skvatt til og dro foten demonstrativt unna. Men tilnærmelsene fortsatte og ødela både nattesøvnen og min følelse av å være verdensvant ung dame på reise. Hva skulle jeg gjøre? På neste stopp gikk jeg frem til sjåføren og ba om å få bytte til et ledig sete lenger frem (og nær sjåføren).

Slik kom jeg meg unna den ubehagelige opplevelsen uten å skape støy. Men i senere år har jeg mange ganger tenkt «hvorfor skrek du ikke opp og hylte ha deg vekk, din drittsekk!» Det ville vært min naturlige reaksjon. Egentlig skjønnte jeg det fort: Passasjeren i nabosetet var nemlig farget, og selv en uerfaren tenåring som jeg, fra småbyen Harstad visste at det kunne bli ille for en svart ungdom å bli tatt for tafsing på en hvit jente. Så jeg holdt kjeft, flyttet unna og fortsatte turen til Minneapolis i relativ fred og ro. Der ble jeg møtt av mine glade norsk-amerikanske slektninger.

Men episoden på bussen ble aldri glemt, og i dag kaller jeg den minnet om da jeg første gang praktiserte omvendt diskriminering. For hadde den typen som prøvde seg på meg den natta vært hvit, ville jeg nok ha skreket opp. Og det ga meg en innsikt som har vært nyttig å ha i en del situasjoner i årene etterpå.

Men det kunne også kalles minnet om min første #metoo-opplevelse.

Ingenting er ingenting, snarare nokså mykje.